

АКЕВОНО

Bulletin- SOCIETY FOR MACEDONIAN-JAPANESE FRIENDSHIP AND COOPERATION

МУГРИ

ISSN 1409-6757

Билтен - ДРУШТВО НА МАКЕДОНСКО-ЈАПОНСКО ПРИЈАТЕЛСТВО И СОРАБОТКА

Skopje, vol. XVI, No. 1, jan. feb. mar 2010 - Скопје, год. 16, бр. 1. јан. феб. март. 2010 г.

Пролећ со јапонска црешна - сакура

Содржина:

Факти и бројки за Јапонија: Реформа на системот за социјално осигурување, подготвил Круме Ефтимовски (стр. 3-5); Атомските бомби над Хирошима и Нагасаки, подготвил д-р Сергеј Милошевски (стр. 6-14), Д-р Коста Балабанов : Што сакам да знам за Јапонија - животот во големите јапонски градови (стр. 15-19); Доделена престижната награда на јапонската фондација за 2009 година, подготвил д-р Коста Балабанов (стр. 20); **Профил на нацијата:** Влада и дипломатија - император (II), подготвил д-р Оливер Каранфилски (стр. 21-22); **Животна средина:** Јапонската традиција во Kyoto, подготвила д-р Јелена Димитриевиќ (стр. 23-26); **Занимливости од Јапонија:** Бактерии како мемориски картички, подготвила Цветанка Илиевска (стр. 27-28); **Спорт, забава, рекреација:** Олимписки игри Ванкувер 2010, подготвил д-р Јован Лазарев.

Храмои Futaiji во Јапонија

ФАКТИ И БРОЈКИ ЗА ЈАПОНИЈА

РЕФОРМА НА СИСТЕМОТ ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Ургентна точка во дневниот ред на јапонското стопанство е реформа на системот за социјално осигурување. Според Годишниот извештај на владата за јапонската економија и јавните финансии за фискалната 2009 година (април 2009 - март 2010 година), трошоците за социјално осигурување, кои ги опфаќаат пензиите, здравството и другите трошоци од оваа сфера, постојано се зголемуваат во последните неколку декади, растејќи од 12 проценти од бруто домашниот производ во осумдесеттите години на минатиот век до 17 проценти од 2003 година наваму, при што најголем придонес за таквото зголемување имаат пензиите. Трошоците за оваа намена растеле, од приближно 2 проценти од ГДП во раните осумдесетти години од минатиот век, на 9 проценти во 2007 година, а сега изнесуваат половина од трошоците за социјално осигурување.

Ова рапидно зголемување на трошоците за пензии е директно поврзано со стареењето на популацијата на Јапонија. Иако Јапонија не е единствената индустриски развиена земја во која демографското поместување придонесува за зголемување на трошоците за социјално осигурување, само мал број популации во светот стареат толку брзо како јапонската. Во 1980 година, соодносот на старосната припадност (сооднос на лицата стари 65 години и повеќе и тие меѓу 15 и 64 години) беше 13 проценти, што беше најнизок меѓу нациите на Групата седум. Процентот драматично растеше во деведесеттите години на минатиот век и до 2007 година тој изнесуваше 33 проценти, што беше највисок во светот.

Владата на Јапонија спровела неколку реформи во пензискиот систем, сите со цел да се затегне порастот на трошоците за пензии со старее-

њето на населението. Со реформите од 1994 година и 2000 година се подигна старосната граница за користење на пензии од 60 на 65 години и се скратија нивоите за користење на пензии поврзани со плановите за заработувачка. Меѓутоа, овие поместувања во билансот помеѓу трошоците и бенефициите ја подрија довербата на младите работници во системот водејќи кон натамошен пад на придонесите.

Во 2004 година, администрацијата на премиерот **Куизуми Јаничиро** најави план за реформа кој ќе гарантира „мир во душата за 100 години“ со таканаречениот механизам на „макроекономско поместување“. Според официјалното објаснување, овој механизам ќе функционира за приспособување на нивоите на бенефициите со цел да се сопре порастот на премиите и да се наметне плафон на идните оптеретувања на придонесите, притоа задржувајќи ги исплатите во рамките на лимитите на придонесите, имајќи го предвид намалувањето на бројот на плаќачите на придонесите и порастот на долговечноста. **Нашизава Казухико** нагласува дека макроекономското поместување, кое што не е директно поврзано со макроекономските трендови, беше дизајнирано врз претпоставката дека малопродажните (потрошувачките) цени и платите ќе растат рамномерно во наредните 20 до 30 години, услови што јапонското стопанство не успеа да ги исполни од стапувањето на реформата во сила во 2004 година. Напротив, тековната дефлација создаде макроекономски услови сосема спротивни на тие предвидени од дизајнерите на системот, со резултат дека механизмот не сторил ништо да го сопре порастот на издатоците за пензии. Сосема јасно, императив е дека механизмот треба темелно да се преиспита имајќи ги предвид овие проблеми. Но,

бидејќи ниту еден од јапонските лидери не се занимавал со ова прашање, ситуацијата продолжи и со новата влада на Демократската партија на Јапонија која ја презеде власта во септември 2009 година.

Интересно е да се напомене дека во неодамнешната анкета за мислењето за јавното оптоварување и бенефициите (спроведена од Шукан Тојо Кеизаи, на 12 септември, 2009 година) бројот на учесните во анкетата што се изјасниле за зголемување на данокот на потрошувачите (комбиниран процент на тие што одговориле „го поддржувам“ и „може да се помогне“), бил поголем и изнесувал 48,3 проценти, од бројот на тие што биле против и изнесувал 46,8 проценти. Најважната причина за поддршка на зголемувањето била потребата за подобрување на здравствениот сектор, долгорчното згрижување и старосните пензии.

Тековниот јавен пензиски систем е комбинација на три посебни планови. Националниот пензиски систем ги опфаќа придонесите од учесниците на единствена рамна стапка и исплаќа универзални бенефити наречени „основни пензии“. Покрај тоа, вработените се очекува да се вклучат или во Пензискиот систем на вработените или во планот за заемна пензиска помош (во зависност од професијата), чии придонеси (вклучувајќи го и придонесот за Национална пензија) се на база на фиксен процент од месечните примања. Покрај придонесите од учесниците и работодавачите, тековниот систем се финансира и со средства од Министерството за финансии и од Резервниот фонд.

Изборниот манифест во кој Демократската партија на Јапонија ја претстави својата платформа на политики во летото на 2009 година вклучува обврска да се интегрираат трите напред споменати планови во еденствен унифициран систем со две компоненти. Првата би била гарантирана минимална пензија финасирана

од данокот на потрошувачите; втората би била пензија пропорционална на доходот и ќе се исплаќа од и сразмерно на придонесите. Првата компонента би бил обид да ги реши проблемите на лицата што не се подобни за користење на пензиски бенефиции или направиле прекршок во плаќањата, на тој начин овозможувајќи секој жител да може да користи пензија од најмалку 70.000 јени месечно. Втората компонента би ги интегрирала пензиите на вработените и шемите за заемна пензиска помош овозможувајќи, на тој начин, луѓето да можат да ги менуваат професиите без да се менуваат пензиските планови. Таа би ги опфатила бенефициите поврзани со доходот од самовработените и другите кои претходно биле подобни за користење само на бенефициите од Националната пензиска шема. Така, лицата тековно вклучени во Националната пензиска шема, кои сега плаќаат премија по единствена рамна стапка би плаќале придонеси врзани за доходот и би примале бенефиции врзани за доходот.

Но реформскиот план на Демократската партија на Јапонија остава голем број neodговорени прашања. Тој не е јасен на критичното прашање на финасирањето, не нудејќи распоред за потребното зголемување на потрошувачкиот данок. Друг проблем е можноста на владата точно да го процени доходот на самовработените. (Манифестот на Демократската партија на Јапонија предлага овој проблем да го реши со спојување на Агенцијата за социјално осигурување со Националната даночна агенција и создавање на нова „Агенција за приходи“ која би ги интегрирала собирањето на даноците и премиите за социјално осигурување и со воведување на систем за идентификација на броевите на даночните.

Уште поважно, како што нагласува Нишизава, планот на Демократската партија на Јапонија за реформа на пензискиот систем дава погрешна слика за лошата ситуација во која се наоѓа

Јапонија. И покрај сè што се зборува за „пензија врзана за доходот“ факт е дека јавниот пензиски систем на Јапонија е на база „илайи - како-огиши“ што значи дека вработените ги финансираат сегашните пензионери. А фундаменталниот проблем со кој се соочува Јапонија е дека системот „илайи-како-огиши“, не е погоден во контекстот на демографска структура која рапидно старее. Јапонците мора да го разберат тоа.

Манифестот на Демократската партија на Јапонија, исто така, остава неразрешени и други практични прашања. Како што нагласува Нашизава, овај вид на фундаментална системска реформа не може да се спроведе преку ноќ. Се поставува прашањето како владата ќе ја изврши транзицијата? Како ќе им ја претстави на гласачите природата на системот што нејзините реформи го предвидуваат? Дали планот на Демократската партија на Јапонија за финансирање на основните пензии со подмирување на данокот од потрошувачите од оние граѓани кои редовно уплаќаат во Националниот пензиски систем е само за да се види дека истите бенефиции одат кај оние на кои им се скратуваат платите? Имајќи ги предвид овие неодговорени прашања и неизвесноста за економскиот излез на Јапонија, тогаш мора да се постави прашањето дали новата администрација ќе може да ја исполни својата обврска, а рамката на легислативата на новиот систем да ја постави до 2013 година.

Во меѓувреме, една од главните политики на новата администрација на Демократската партија на Јапонија е предложениот универзален „детски додаток“ од 26.000 јени за дете, месечно, без оглед на доходот што го остварува домаќинството. Тука, покрај прашањето за финансирањето, основниот проблем на политиката е немањето на кохерентна цел. Самите демократи се збунети за целта на додатокот. Некои велат дека е кусорочна стимулативна мерка со цел да се про-

мовира потрошувачката, други сметаат дека тоа е долгорочна политика за да се стимулира нискиот наталитет на Јапонија, а трети ја нагласуваат неговата важност како социјална политика да да им се помогне на домаќинствата во борбата за згрижување на нивните деца. Ова се три различни цели, а нема таква економска политика со која со еден камен ефикасно ќе се „убијат“ три птици. **Мијамото Таро**, во една своја статија коментира дека Демократската партија на Јапонија има можност да дизајнира кохерентна политика за безбеден пристоен живот која ќе приднесе за зголемување на економскиот раст фокусирајќи се на вработувањето. Посебно нагласува дека бенефитите предвидени на жените да им се овозможи да работаат по раѓањето на децата ќе придонесат за стимулирање на економската виталност на подолг рок. Се разбира, другата страна на паричката е дека амбициозната програма за преголема среќа базирана врз слаба фискална основа сосема сигурно ќе ја подрие довербата во економијата. Мијамото опоменува дека лошо смислен микс на политики не само што ќе ја исцрпи виталноста на националната економија туку ќе придонесе да се изгуби скапоцената можност за поттикнување на одржливо отварање на нови работни места. Политиките за краткорочно вработување не се секогаш компатибилни со целите на одржливото вработување. Можноста да се балансира и да се дава приоритет на краткорочното вработување и долгорочните потреби се јавува како главна грижа за обврските на администрацијата на Демократската партија на Јапонија и ќе биде клучен фокус при проектирањето на Буџетот од страна кабинетот за фискалната година, што почнува во април 2010 година

Преземено од JapanEcho, февруари 2010

Подготвил:
Круме Ефтимовски

АТОМСКИТЕ БОМБИ НАД ХИРОШИМА И НАГАСАКИ

Денот 6 август 1945 година, во историјата е забележан со црни букви, бидејќи на тој ден за прв пат е употребе- на атомска бомба, најмоќното оружје за масовно уништување. Тој ден бомбардирана е Хирошима, пристанишен и индустриски град во Јапонија, кој е основан во 1589 година.

Првата атомска бомба, **Little Boy**, која била направена на база на ураниум 235 и имала разорна моќ од 15 килотони ТНТ фрлена е утрото во 8 часот и 15 минути. Бомбата имала цилиндрична форма, со должина од 305 сантиметри, дијаметар 71 сантиметар и со тежина од 4 тона, од кои 60 килограми бил ураниум.

Нападот го предводел пук- овникот Пол Тибетс, кој едновременно пилотирал со авионот од кој е исфрле- на бомбата, а во акцијата учествувале 7 авиони од типот B29. Бомбата е фрлена од висина од 10.000 метри, а детонирала на висина од 550-580 метри над земјата со цел да добие максимален ефект. Се претпоставува дека настрадале помеѓу 90.000 и 120.000 жители на Хирошима и околните села.

Втората атомска бомба била направена на база на плутониум 239, а прв пат била тестирана во месец јули 1945 година во Аломогордо во Ново Мексико. Оваа бомба, наречена **Fat man**, фрлена е врз Нагасаки, град на островот Кјушу, три дена подоцна (11 август) во 11 часот и 2 минути пред пладне. Оваа бомба имала поголема разорна моќ од првата, околу 21-25 килотони ТНТ, а експлодирала на околу 500 метри над земјата. Бомбата имала форма на јајце, висока 325 сантиметри, со дијаметар од 153 сантиметри и тежина 4650 килограми.

Нападот го предводел мајорот Чарлс Свени со авионот B-29, наречен

Bock's Car. Првобитната цел бил градот Кокура, но поради големата облачност и непогодните временски услови авионите продолжиле кон Нагасаки, каде бомбите се фрлени, иако облачноста била уште поголема. Бројот на жртвите изнесувал од 60.000 -70.000 луѓе.

Во оваа статија ќе се осврнеме на состојбите и случувањата во Јапонија и сојузничките земји (Соединетите Држави, Британија и Советскиот Сојуз) непосредно пред Американците да ја фрлат првата атомска бомба. Оваа статија е објавена во списанието **JAP- ANESHO** од месец февруари 2010 година, а се базира на серијата статии објавени во дневниот весник "**Јомиури Шимбун**".

Атомските бомби се фрлени врз Јапонија

Трите големи сили склучија таен договор, на 4 февруари 1945 год. Американскиот претседател Франклин Д. Рузвелт, британскиот премиер Винстон Черчил и советскиот премиер Јосиф Сталин се сретнаа на Јалта, на полу- островот Крим во Советскиот Сојуз, а сега во Украина.

Сталин како место за состанокот ја избрал оддалечена локација Јалта, за да ги принуди своите партнери да направат долг и напорен пат. Рузвелт, кој во тоа време бил болен, најпрво патувал со брод, потоа со авион и најпосле на неговата дестинација пристигнал со автомобил. Кога тој пристигнал врнело снег.

Рузвелт и Черчил отседнале во палата изградена за време на царска Русија. Палатата била прислушкувана од страна на тајната руска полиција. Врз основа на добиените извештаи, Сара Черчил, која го придружувала својот татко на овој пат, насамо му ре-

кла дека лимунот поубаво би одел со кавијар. Тој идниот ден станал и отишол да го најде лимуновото дрво кое било засадено во портокаловиот овоштарник, внатре во палатата.

На овој прв состанок, кој се одржал после конференцијата во Техеран (ноември 1943 год.), лидерите дискутирале затоа како да се реорганизира Европа после војната. Тие ја потпишале Спогодбата од Јалта, со која било предвидено Германија привремено да се подели на четири окупациони зони, контролирани од страна на Соединетите Држави, Британија, Франција и Советскиот Сојуз, потоа била утврдена повоената граница со Полска, а на Советскиот Сојуз му било дозво-

лено да ги окупира балтичките држави Латвија, Естонија и Литванија. Тројцата лидери, исто така, тајно се договориле Советскиот Сојуз да се придружи во борбите против Јапонија во рок од два до три месеци откако Германија ќе капитулира, идеја која пред тоа била договорена помеѓу Рузвелт и Сталин.

Рузвелт тајната спогодба ја ставил во својот приватен сеф. Кина, иако била членка на сојузничките сили, не била информирана за содржината на спогодбата. Претседателот на Соединетите Држави Хари Труман, кој го наследи Рузвелт кој умрел два месеца после Конференцијата, во своите мемоари напиша дека тој не знаел што било напишано во документот се доде-

Хирошима

ка не го отворил сефот на Рузвелт.

После војната од страна на Соединетите Држави беше објавено дека со тајниот договор се договорени три услови за советското учество во борбите против Јапонија:

-Во Надворешна Монголија (Народна Република Монголија) да се зачува состојбата статус кво.

-На Советскиот Сојуз да му се вратат правата што Русија ги изгубила во руско-јапонската војна во 1904-05 год.. На Советскиот Сојуз да му се вратат Јужниот дел на Сахалин и блиските острови; пристаништето Далиан да биде интернационализирано и при тоа да биде обезбеден доминантниот интерес на Советскиот Сојуз за ова пристаниште, како и повторно враќање на пра-

Хирошима

вото за изнајмување на Порт Артур во Лушуи као военотомнаричка база на Советскиот Сојуз; Кина и Советскиот Сојуз заеднички да ги контролираат Источнокинеската и Јужноманџурската железница, при што треба да биде гарантиран привелигираниот интерес на Советскиот Сојуз за овие пруги.

-Курилските острови да му се вратат на Советскиот Сојуз.

Рузвелт ги прифатил овие услови поставени од страна на Сталин а кои се однесуваа на Јапонија. Пред нивниот состанок, Рузвелт во пишан документ му рекол на Сталин дека го одобрува враќањето на Сахалин и Курилските острови на СССР.

Врз основа на оваа спогодба, после војната Советскиот Сојуз доби дел од источна Прусија, во кој беше вклучен и Конигсбург (денес Калининград), оснива сателитски држави во Централна и Источна Европа и ги зеде целиот Сахалин и Курилските острови, познати како

четири северни острови - Кунашири, Еторофу, Хабомаи и Шикотан- лоцирани јужно од Курилските острови. Четирите острови на исток од Хокаидо историски се јапонска територија, позната како Северни територии.

Како што Студената војна стануваше сè посилна, така дипломатските односи стануваа се постудени, а спогодбата од Јалта, заради концесијата што Рузвелт му ја даде на Сталин, беше обележана со Полска и другите советски сателитски држави во Источна Европа, како и со „предавството“ кое нив ги однесе под комунистичка контрола. Оваа осуда сè уште може да се слушне и денес, повеќе од една декада после колапсот на советската Источна Европа. „Заробувањето на милиони луѓе во Централна и Источна Европа ќе биде запаметено како една од најголемите грешки во историјата.“ изјави Џорџ В. Буш во неговиот говор во Рига, Латвија на 7 мај 2005 година.

Зошто Рузвелт направи толку многу концесии према Сталин?

Често пати беше истакнувано дека за време на Конференцијата во Јалта Рузвелт мислел дека за побрзо завршување на војната неопходно е Советскиот сојуз да влезе во воја со Јапонија. Со оглед на тоа што за време на планираното истоварување на американските трупи во Јапонија се очекувале ужасни губитоци, од голема важност било елитните единици на империјалната јапонска армија Квантунг, да се држи што поангажирано во Манџурија.

Американскиот амбасадор во Советскиот Сојуз Аверел Хариман, сметал дека давањето на Курилските острови на Москва е помалку вредно во споредба со предностите што се постигнуваат со руската помош во поразувањето на Јапонија.

За време на конференцијата во Техеран Рузвелт го нарекувал Сталин „Вујко Џо“, а после конференцијата рекол дека советскиот партнер бил човек кој е „комбинација на мошне јак, непопуслив во решеноста, но со силен добар хумор.“

Бившиот американски државен секретар Хенри Кисинџер, мислел дека Черчил сакал да го реконструира традиционалниот баланс на силите во Европа, додека Сталин „се стреми да ја наплати во готово“ победата на неговата земја со зголемување на неговото влијание во Централна Европа. Од своја страна Рузвелт предвидувал: повоен поредок во кој тројцата победници, заедно со Кина, ќе дејствуваат како борд на директори кој би бил распространет по цел свет и би го обезбедувал мирот наспроти било кој потенцијален злочинец.“

Соединетите Држави фрлија бомба како ѓневен ѓриговор

Утрото на 16 јуни 1945 година во 5 часот и 30 минути, Соединетите

Држави во пустината Аламогордо, Ново Мексико успешно детонираа нов тип на бомба со нечуен деструктивен капацитет. Соединетите Држави започнаа со развојот на атомската бомба во месец август 1942 година согласно проектот наречен **“Менхетен”**. Алберт Ајнштајн, кој со другите физичари во прогонство сакаше да ја спречи нацистичка Германија во трката за конструирање на атомско оружје, испрати писмо до американскиот претседател Рузвелт со кое се бара поголема помош за истражувањата на ова поле. Соединетите Држави потрошија повеќе од 2 милијарди долари (околу 14 милијарди долари по сегашна вредност) за овој проект, кој беше раководен од страна на секретарот на војната Хенри Стимсон, кој беше одговорен пред претседателот, и генералот Лесли Гровес -администратор на проектот.

После успешната проба бригадниот генерал Томас Фарел му се обрати на Гровес со зборовите „Војната е завршена“, на што Гровес одговорил „Да, но откако ќе фрлиме две бомби на Јапонија.“

Сите тие кои беа инволвирани во тестирањето беа обврзани стриктно да ја чуваат тајната само за себе сè додека бомбата не биде фрлена. Донесувањето на одлуката за употреба на првата атомска бомба, Комитетот за повоена нуклеарна политика, раководен од Стимсон, одлучи дека давањето предупредување дека атомската бомба би можела да биде фрлена би му овозможило на Јапонија да се обиде да го собори бомбардерот кој ќе ја носи атомската бомба. Би било многу тешко да се изведе демонстрација за тоа каков масакр би можел да ја очекува Јапонија ако таа не го положи своето оружје. Членовите на Комитетот постигнаа спогодба „ние не сме во можност да и дадеме било какво предупредување на Јапонија; ние нема да се концентрираме на цивилни цели, но ќе побараме, ако

тоа е возможно, да се направи длабока психолошка анализа за жителите“.

Договорот беше испратен до американскиот државен секретар Џејмс Брнс и пропратен до Труман.

Владата на Соединетите Држави со време укажаа на уште две мислења околу фрлањето на атомската бомба над Јапонија. Командантот на операциите во Европа генерал Двајт Ајзенхауер му рекол на Стимсон дека тој силно се противи на идејата за употреба на бомбата. Ајзенхауер подоцна изјавил дека тогаш мислел дека Јапонија во тоа време била скоро поразена и додал „Јас мразам да ја видам нашата земја како прва употребува таков вид на оружје“.

Зошто Комитетот ја прифатил препораката за употреба на бомбата над Јапонија?

Брнс подоцна рекол дека една од причините била што „Ние не сакавме да ја побрзуваме Русија да влезе во војна“.

После Конференцијата во Јалта, Соединетите Држави почнаа се повеќе да се сомневаат околу причините на Москва поврзани со иднината на Полска. Соединетите Држави одлучија да ја завршат војната со фрлање на атомска бомба на Јапонија и да ја присилат да капитулира пред Советскиот Сојуз да добие шанса да се придружи во борбите.

Вашингтон исто така сакаше да постигне подобра позиција во повената меѓународна политичка арена со заплашување на Кремл преку употреба на атомска бомба на Јапонија.

Труман го замолил Хари Хопкинс, советник на Рузвелт, да ја посети Москва и таму да ја провери ситуацијата. На 28 мај Хопкинс се сретнал со Сталин, кој му рекол дека советските снаги ќе ги комплетираат припремите за влегување во војната до 8 август. Рокот во кој јапонската судбина требало да биде одлучена или со влегување на Советскиот Сојуз во војна или со фрлање на американската атомска бомба

практично требало да биде до 8 август или приближно до тој датум.

Труман одбил во Постдамската Декларација да ја вклучи директната сугестија за зачувување на јапонскиот империјален систем после капитулацијата. Научните анализи покажаа дека Труман знаел дека Јапонија ќе го одбие барањето за безусловна капитулација, ако не се гарантира зачувувањето на уставната монархија.

Директивата за фрлање на атомската бомба, напишана од Гровес, беше издадена на 25 јули, после одобрението на генерал Џорџ Маршал, шеф на персоналот на американската армија. Претседателот Труман не беше директно инволвиран во издавањето на оваа директива, но Гровес во своите мемоари претпоставува дека имало премолчена претседателска согласност. Према Гровес Трумановата одлука во „основа била одлуката за непопречување на постојниот план“.

Во директивата пишува: „509-тата мешовита група, 20-тите воздушни сили ќе ја фрлат првата специјална бомба околу 3 август 1945 година во првата прилика кога временските услови ќе дозволат визуелно бомбардирање, на една од целите: Хирошима, Кокура, Ниигата и Нагасаки.“

Јапонија задоцни во развојот на атомската бомба

Јапонија исто така вршеше истражувања на можностите за конструкција на атомска бомба преку два канала. Према истражувачите, првиот канал бил владиниот *Рикаџаку Кенкиушо* (Институт за физички и хемиски науки), а вториот канал бил познат како *Рикен*. Во месец мај 1941 година претседателот на институтот Масатоши Окоши беше замолен од страна на Такео Јасуда, шеф на техничките лаборатории на воздушните сили, да се ангажира на оваа задача. Две години подоцна, Јасуда прими извештај

Нагасаки

од Јошио Нишина, квантни физичар и шеф на научниците на *Рикен*, во чии заклучок било назначено дека производството на атомска бомба „технички е возможно“. Другиот бил Бунсаку Аракату, професор на Империјалниот Универзитетот во Кјото, кој од страна на техничкиот оддел на морнарицата бил замолен да работи на „студијата за можностите за производство на атомска бомба“.

Меѓутоа, ниеден од овие проекти не бил завршен до крај, односно и двата завршиле само на ниво на основни студии. Во јули 1944 година, премиерот Хидеку Тојо, пред да даде оставка на својот кабинет, му наредил на Сеиџи Кан, командантот на армиската администрација за вооружување, да собере 10 килограми ураниум во што пократок рок. Тојо намераваше со изненадно фрлање на ураниумска бомба врз Саипан да го одврати амер-

иканското бомбардирање на јапонското копно. Империјалната јапонска армија правеше напори за потребите на проектот да набави два тона ураниумска руда од Германија. Меѓутоа, подморницата со која се пренесуваше ураниумот до Јапонија беше потопена од страна на сојузничките бродови. Исто така и јапонската империјална морнарица не беше во можност да набави доволно ураниум за изработка на бомба. *Рикен* бил принуден да се откаже од проектот откако во месец април 1945 година во ненадејното бомбардирање биле разрушени истражувачките инсталации. Исто така и морнарицата и Империјалниот универзитет во Кјото не биле во можност да ги комплетираат своите истражувања пред крајот на војната. Нишина изјавил; „За време на војната на Јапонија и недостасуваа и организација и водство за мобилизација на научниците“.

Јайонија се држи до својој борбен план на којно

Адмиралот Кантаро Сузуки, претседател на тајниот совет, бил назначе да го замени премиерот Куниаки Коисо. Императорот длабоко му верувал на Сузуки, кој долго време служел како голем дворјанин. Меѓутоа, тој имал скоро 77 години и тешко слушал.

Кој бил Сузуки, кој бил назначен за последен воен премиер? Коисо својата оставка како премиер ја дал утрото на 5 април 1945 година. Према дневникот на Коичи Кидо, на вечерната конференција на Јушин, бившиот премиер Хидеку Тојо бил првиот кој го изнел своето мислење. Тојо рекол: „Не е добро да падне кабинетот и да се прават брзи смени за време на војна..... Следниот кабинет би можел да биде и последен (за време на војната). Нацијата е поделена помеѓу тие што сакаат борбите да продолжат се додека не се постигне славна победа, и на другите кои се за прифаќање на барањето за наша безусловна капитулација и одма да се дојде до мир. Јас мислам дека ние треба да се одлучиме кој пат треба да го одбереме“.

Армијата барала „активен генерал“ да го замени Коисо. Со оглед на тоа, изјавата на Тојо била предупредување на луѓето, вклучувајќи ги тука и бившите премиери Фумимаро Кононе и Кеисуке Окада, кои биле присталици на мировната опција. На крајот Кидо го убедил Сузуки да стане и повеќето од присатните се согласиле да го подржат, бидејќи „Сега кога нашата татковина ќе постане бојно поле, ако вие не сте многу внимателни армијата може да ни го сврти грбот“.

На полноќ на 5 април Сузуки беше примен во аудиенција кај Императорот, кој го задолжи да формира нов кабинет. Према вообичаената практика Императорот требало да рече: ***“Ойќако ќе го формираат кабинетот вие треба да се однесувате***

према Усјавој“. Меѓутоа, Императорот ги пропуштил овие формалности со Сузуки. Големiot дворјанин Хисанори Фујита подоцна кажал дека Императорот рекол: „Му наредувам на господин Сузуки да формира кабинет без да давање на било какви предуслови“.

Сузуки го замолил Императорот да му дозволи да го одбие поставувањето. Меѓутоа, Императорот на необичен начин рекол: „Во овој критичен момент веќе нема никој. Јас ве проколнувам, ве молам да ја прифатите мојата наредба, иако тоа е можеби против вашата желба“. Армијата се уште беше неповерлива према Сузуки. Воениот министер Хајиме Сугијама му дал три предуслови на Сузуки, кога тој почнал со формирањето на кабинетот:

-Кабинетот према војната треба да се однесува со сигурност.

-Премиерот треба да формира кабинет способен да ги интегрира армијата и морнарицата.

-Кабинетот треба да препорача сигурносни мерки за армијата да може да донесе победа во одлучната пресметка на копното.

Сигијама најавил дека тој нема да го подржи новиот воен министер ако Сузуки не ги прифати овие услови. Иако гневен на условите на Сугијама, Сузуки спремно се согласил со тие барања. Тој за воен министер го избра Коречика Анами, за министер за надворешни работи Шигенори Того, а за министер на морнарицата Мутсумаса Јонаи. Кабинетот на Сузуки бил инаугуриран на 7 април, ден кога американските снаги ги потопиле колосалниот воен брод Јамато и пет други бродови од втората морнаричка флота, кои биле упатени во самоубиствена мисија, пред тие да ја извршат својата задача.

Јайонија наивно очекува советско посредување

На 5 април јапонскиот амбасадор во Советскиот Сојуз Наотаке Сато

на советскиот министер за надворешни работи Вјечеслав Молотов му предал вознемирувачка порака која се однесувала на одлуката на Кремљ да не ја продолжи важноста на Јапонско-советскиот пакт за неутралност од 1941 година. Веста не можела да дојде во полош момент: на 1 април американските снаги пристигнале до брегот на Окинава, а јапонскиот европски сојузник се приближувал кон својот пораз. Владата се плашела дека нацијата би можела да биде уништена ако Советскиот Сојуз влезе во војна, и покрај тоа што важноста на пактот изминуваше следната година. Молотов му рекол на Сато дека Советскиот Сојуз ќе го почитува пактот уште една година, ако тоа го стори и Јапонија. Сато јавил во Токио дека во Советскиот Сојуз постои мислење дека лесно може да дојде до судир помеѓу него и Соединетите Држави и Британија и дека му порачува на Јапонија дека тој нема да го продолжи пактот со нив, но и дека Советскиот Сојуз не намерава да започне со непријателство со Јапонија. Неправилниот извештај на Сато ја доведе владата во заблуда.

На 22 април Тораширо Кавабе, нов заменик шеф на армиските генерали и Сеизо Арисуе, шеф на второто биро (обавештајно), го посетиле новоименованиот министер за надворешни работи Шигенору Того во неговиот дом. Према мемоарите на Арисуе, Кавабе му рекол на Того: „Вие мора да направите нешто драстично – да му понудите на Советскиот Сојуз дарежлив предлог и да го охрабрите да остане неутрален и да посредува за нас во постигнување на мир во колониите“. Тој рекол дека тоа можеби на Јапонија не ќе и помогне, но Манџурија и Сахалин неповратно ќе ги загуби“.

Шефот на армиските генерали Јошијиро Умезу и шефот на морнаричките генерали Јисабуро Озава подоцна направиле слични предлози.

Заради очекуваните завршни борби на копното, армијата на 8 април издала директиви за припремање на финални операции за зајакнување на воените единици во зоната Канто на Хоншу и во Кјушу. Копнените команди сакале да го нанесат последниот опустошувачки оган на американскиот непријател и да ги присилат Соединетите Држави да се држат на териториите кои се покорисни за Токио. Се верувало дека од есенцијална важност е спречувањето на Советскиот сојуз да учествува во војната, со што сериозно би се спречиле нивните финални планови против Соединетите Држави. Того мислел дека воените барања биле „подарок од господ“. Тој одлучил „воените желби да ги употреби за насочување на состојбите во правец на мирот“, а не само да го спречи советското учество во војната.

Того позади сцената работел на припрема на состанокот на Империјалниот врховен воен совет, кој се одржал на 14 мај со учество на премиерот, министерот за надворешни работи, воениот министер, министерот на морнарицата и шефовите на армиските и морнаричките генерали и на кој тој сакал да ги намами да одлучат какви насоки трба да се донесат за преговори со Советскиот Сојуз.

Директивите вклучувале спречување на советското учество во војната, осигурување дека Советскиот Сојуз ќе остане неутрален и сигурност дека Советите, со тоа што ќе им се дадат привилегирани услови, ќе посредуваат за завршување на војната. Воените лидери не рекле ништо. Ова бил момент кој владата го сметала за погоден за завршување на војната. Меѓутоа, владата не била уверена дека планот за добивање на соработката со Москва ќе биде успешен. Того бил сомнителен во искреноста на Советскиот Сојуз, но и покрај тоа мислел дека ситуацијата би можела да биде загрижувачка за Јапонија ако Москва во потполност

се здружи со непријателот. Тој рекол: „Ако Советскиот Сојуз сака со некоја друга земја да склучи спогодба, тоа не ја вклучува и нашата безусловна капитулација“.

Того, кој во периодот 1938-1940 година бил амбасадор во Советскиот Сојуз и во рацете ја имал уредбата за спогодбата за примирје за инцидентот Номонхаи, ја охрабрувал владата да склучи пакт за ненапаѓање со Советскиот Сојуз и да почне преговори со Москва за јапонско-советски пакт за неутралност. Того бил убеден дека тој и советскиот министер за надворешни работи Вјечеслав Молотов се пријатели кои „можат да си кажат се во доверба“.

Меѓутоа, членовите на Империјалниот врховен воен совет одлучиле да не бараат од Советскиот Сојуз да посредува во помирувањето, ами само да се ограничат на преговори за спречување на Советскиот Сојуз да се приклучи во војната и да се осигура неговата неутралност со услови привилегирани за Јапонија. Того ги отпочнал преговорите со советскиот амбасадор Јаков Малик и го назначил бившиот премиер Коки Хирота за јапонски претставник. Меѓутоа, преговорите накратко застанале, правејќи мал напредок. На 22 јуни, денот кога после многу месеци на крвави борби оружјето на Окинава конечно било замолчано, Императорот ги свикал членовите на воениот совет и изјавил: „Ова не е наредба, ами дел од нашата конверзација. Во врска со ограничувањето на војната направени се специфични студии кои не се обврзувачки од формална гледна точка и направени се напори за нивна реализација (ограничување на војната)“.

На состанокот Јонаи го спомнал планот кој бара помирување преку посредништво со Советскиот Сојуз. Того не успеал детално да го објасни планот. Прашан од Императорот за воената опција Умезу рекол: „Ние немаме никакви преговори, но ние треба да бидеме крајно внимателни околу

барањето за мировни преговори“. На тоа Императорот рекол: „Секако дека ние треба да бидеме внимателни, но не смее да се биде премногу внимателен и да се изгуби нашата шанса“. Умезу одговорил: „Тоа исто така треба да се направи брзо“. Кога Императорот му го поставил истото прашање на Анами, тој едноставно одговорил: „Јас немам ништо посебно да кажам“.

Откако Императорот ургирал кон нив да направат напори за завршување на војната, Хирота на 29 јуни му понудил на Малик мировен план, кој предвидувал потпишување на јапонско-советски пакт за ненапаѓање, неутрализација на Манџурија и јапонско откажување од правото за рибарење во советските води. Того подоцна со телеграма го информирал амбасадорот во Советскиот Сојуз Сато за јунскиот состанок Хирота-Малик. Сато подоцна рекол: „Јас не можев да помогнам, но мислев дека тоа беше детски наивно да се мисли дека ние ќе можеме да влијаеме на Советскиот Сојуз во време кога Јапонија беше на границата од колапс“.

Сато се исплашил од најлошото кога на нивниот состанок на 11 јули Молотов не му дал одговор на јапонската понуда. На 13 јули Сато примил телеграма од Того со порака „Да се информира Советскиот Сојуз за императорските убави желби за завршување на војната пред состанокот на трите нации (Соединетите Држави, Британија и Советскиот Сојуз)“. Накратко, Того му наредил на Сато директно да му каже на Молотов дека Јапонија сака да го испрати Фумимаро Коное како специјален пратеник, кој треба да му ја предаде императорската порака. Меѓутоа, Советскиот Сојуз на 18 јули, еден ден после почетокот на конференцијата во Потсдам, ја отфрлил оваа порака.

Подготвил
Д-р. Сергеј Милошевски

ШТО САКАМ ДА ЗНАМ ЗА ЈАПОНИЈА(IV)

Животијот во големите јапонски градови

Јапонија има голем број градови. Околу три четвртини од Јапонците живеат долж тесниот крајбрежен појас или на падините на планините. Статистиките покажуваат дека скоро 45% од жителите живеат во петте големи градови или во нивната непосредна околина. Тие пет градови се: **Токио, Осака, Нагоја, Фукуока и Китајшу**. Така, престолнината Токио, има околу 15 милиона жители, (кога бројот на жителите ќе се пресмета без предградијата). Ако се земат предвид сите предградија што го обиколуваат градот, во пречник од 50 км. тогаш, таа бројка се качува на 30 милиона, или двојно повеќе од бројот на жителите на градот.

Во просторот што го зафаќа градот, еден до друг, во низа се редат станбени, работни и индустриски делови, меѓу себе поврзани со голем број подземни железнички и трамвајски линии, со мрежи на автопатишта кои честопати, се издигаат високо така што достигнуваат некаде и до вториот или третиот кат на некоја станбена зграда. Заради големината на градот, илузорно е, дури смешно, да прашаш каде се наоѓа центарот на градот. Токио, би се рекло, воопшто нема свој центар. Или, поточно има многу различни центри, кои се градови за себе. Така, можеш да тргнеш, на пример, да патуваш од јужното токиско предградие, кон Јокохама, до северното предградие, кое го носи името Саитами, што пресметано во километри изнесува, ни повеќе ни помалку 80 километри. Меѓутоа, врвејќи низ сиот тој пат, да не добиеш впечаток дека си ја науштил градската врева и тескоба. односно да не можеш да се ослободиш од впечатокот дека си постојано во една и иста градска средина.

Не само Токио, туку и другите јапонски градови се страотно густо населени. Станбените населби се исполнети со, на прв поглед така изгледа, истоветни по својот изглед станбени објекти. Затоа што нема dostatно земјишен простор за градба, а цените по еден квадратен метар земјиште се енорно високи, (посебно во трговските региони), просто е неверојатно како градителите се труделе и во тоа најчесто успеваа, секој простор добро да биде искористен. Се користат и подземните простори. Таму каде што постојат реални можности, се отишло во длабина од неколку спрата. Во нив се сместени трговски центри, подземни гаражи и други услужни функции. Од друга страна пак, над земја, се градат облакодери со по 60 и повеќе спратови. Таму каде за тоа има услови се градат и посебни острва, со насипување на некои делови од океанот, врз чија површина потоа се градат нови населби. Преполните улици со луѓе и возила и создаваат големи проблеми на сообраќајната полицијата, иако полицијата користи софистицирана техника, компјутерски системи за надзор заради прилагодување на сообраќајните сигнали во однос на обемот на сообраќајот.

Она што е посебно значајно и би се рекло многу поучно, за многу други земји кои имаат слични проблеми со густината на населението и сообраќајот, тоа е одржувањето на чистотата во градот. Улиците се скоро без какви и да се отпадоци, а сопствениците на продавниците секојдневно сами ги чистат тротоарите пред своите продавници.

Од друга страна, постои и еден феномен. Некои од јапонските градови се многу стари. Но, тие успеале да ја зачуваат во најголем можен степен својата првобитна мрежа на улици. Така, на пример градот **Кјото**, старата

Глейка од живоїной во 20.

Големије јайонски градови

царска престолнина, ја има практично задржано, во најголема можна мера, својата првобитна мрежа на улици, оформена во периодот на 8 век, (по угледот на кинеската престолнина Чанган). Токио и Осака настанале во 16 и 17 век, како утврдени градови, во кои локалните фудалци, (**daimjo**) и нивните воини самураите, изградиле тврдини. Во овие градови и денес можат да се видат рововите што ги опкружуваат тврдините, огромните камени сидови и тесните улочки, од стратешка гледна точка осмислени така, да го спречат јуришот на евантуалните напаѓачи.

Но, во периодот на Втората светска војна најголемиот број градови биле до темел разурнати. Така, во почетокот на 50-тите и 60-тите години, отпочната е забрзана градба, се разбира, под притисок на потребите од кров над главата на преживеаното население. За да се забрза градбата, наспроти јапонската градежна традиција, отпочната е масовна употреба на бетон и железо, така што обновените градови почнуваат да личат еден на друг и изгледаат како да се обвиткани во сивило. За да се промени на некој начин тој впечаток, во времето што следува по овој период, ослободени од притисокот за брза градба јапонските проектантски прават напори да се внесат нови стилски и градежни материјали, сè со цел да се промени сликата на подобро. Се појавува и проблемот со потребата од решавање на еколошките барања и законски воспоставените стандарди. Секаде каде што за тоа има и најминимални услови, се градат паркови со зеленило, а некои од поранешните паркови, кои, на некој начин, успеале да ја преживеат војната, се негуваат до мерка на значајни споменици на природата. Нивната неприкосновена заштита, одржување и негување станува рамно на култ, по примерот на градините во некои значајни шинто и будистички манастири. Од големо

значење се покажува граѓанската иницијатива за изработка и реализација на т.н. самосвесни програми за садење на дрва во градовите, кои, постепено се претвораат во пристојни места за живеење со многу зеленило. Во некои градови градините добиваат улога на простори за многубројни и различни по својата програмска содржина културни и рекреативни манифестации. Покрај посебните делови од градините, наменети и опремени за забава и рекреација на децата, често на отворен простор се приредуваат ликовни изложби на сликари и скулптори, кои дневно се менуваат, збогатувајќи го животот на градот, и помагајќи и за дневна релаксација на вработените кои наместо да останат во канцелариите за време на паузите, излегуваат и шетајќи по градината, практично доаѓаат во контакт со одреден културен настан кој не-наметливо им се нуди.

Се разбира, големите градови во Јапонија, како впрочем и сите други градови во светот, заради енормната пренаселеност, имаат мноштво други проблеми, меѓу кои комуналните се на прво место. А собирањето на сметот во големите градови, чии дневни количини во тони, стануваат просто застрашувачки, е еден од најприоритетните проблеми. Како Јапонците се справуваат со овој секојдневен проблем претставува интересна, но и несомнено поучна приказна. Приказната, се разбира, по својата содржина е комплексна и се состои од повеќе посебни епизоди, со многу различни по својата улога учесници. Јас овде ќе наведам само неколку кои што самиот ги сметам за клучни, за да се разбере на крајот приказната за сметот во Јапонија, како приказна која завршува со **Happy End**.

Верувале или не, првата епизода околу решавањето на проблемот со сметот, почнува во детските градинки. Дечињата од најмала возраст се

учат . или јас би рекол, без злобна намера, "дресираат", како да се справуваат со отпадот . Во градинката има на пример, четири кеси за ѓубре, во четири различни бои. Ако детето јаде, на пример овошје, или зеленчук остатокот треба да го фрли во зелената кеса. Ако треба да фрли парче хартија или

Улица

некој предмет изработен од хартија, тогаш тоа треба да го направи во сината кеса. Ако за фрлање треба да има пластична чашка или друг предмет од пластика тој се фрла во белата кеса и т.н. Значи, покрај тоа што детето знае дека ништо не треба да се фрла на подот или вон споменатите кеси во исто време го селектира отпадот што се покажува како многу значаен дел од процесот. Кога во градинката, кесите ќе се наполнат тие, спрема тоа која како е полна, се изнесува надвор од објектот и се остава на точно обележано место. Градската комунална служба, веќе селектираното ѓубре и обележано со посебната боја на амбалажата, ќе го собира, спрема неговата содржина .носејќи го директно во објектот каде што се врши рециклажа. Селектирањето на отпадоците во процесот на нивното создавање, од тие што ги создаваат, несомнено претставува една значајна алка во напорите за брзо и ефикасно решавање на проблемите со сметот. Тој што сака да живее во чист град, независно од тоа колку е тој голем треба да направи напори и самиот да придонесе за ефикасно решавање на

проблемот со сметот. Тој пак што мисли дека тоа не е негова работа и дека тоа исклучиво треба да го прави градската комунална служба, несомнено ќе нема големи шанси да живее во почист град.

Постои уште еден проблем кој е карактеристичен за метрополите какви што се на пример Токио во Јапонија или Шангај во Кина. Да ги споменам само тие два града, иако ги има многу такви и во Европа. Заради пренаселеноста, освен густата мрежа на улици, метроата, аутобусите и тролејбусите, во градот се изградени мноштво автопатишта, кои се подигнати на столбови, толку високо, што некои едноставно достигнуаат до вториот или третиот кат на некои од станбените објекти. Бучавата што ја создава сообраќајот на улиците, а посебно таа што ја создаваат високо изградените автопатишта, несомнено е многу голема.. Често пати се прашував, како може да заспијат жителите на таквите објекти, кога на само неколку метри од нивниот кревет, со големи брзини минуваат илјадници возила. Но, тоа е цената на животот во големиот град кој се разбира има и големи предности.

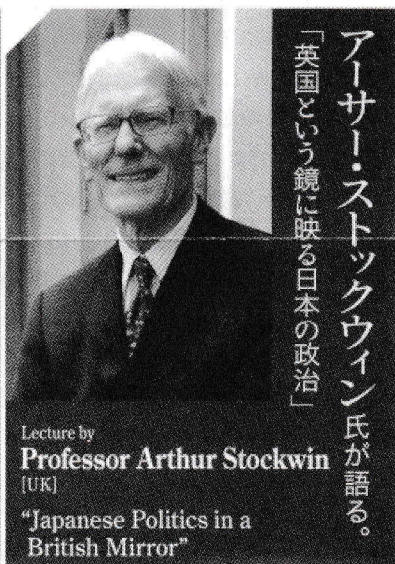
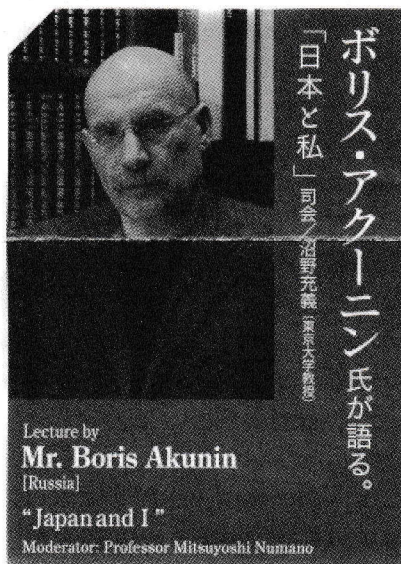
Д-р Коста Балабанов

ДОДЕЛЕНА ПРЕСТИЖНАТА НАГРАДА НА ЈАПОНСКАТА ФОНДАЦИЈА ЗА 2009 ГОДИНА

На 6 октомври 2009 година, во Токио, на посебна свечена церемонија, претседателот на Јапонската Фондација **Г-н Огоура Казуо**, на добитниците на престижната награда на јапонската Фондација за 2009 година, им ги додели дипломите. Добитници на наградата за оваа година се: рускиот писател, професор за јапонска литература, литературен критичар и преведувач, **Борис Акунин** (чие вистинско име е Григориј Чкартишвили) кој ја доби наградата за уметност и култура; **Американскиот Сојуз на друштвата на Учителите за јапонски јазик** (или ААТЈ) кои ја добија наградата за ширење на јапонскиот јазик, и на крајот, **Г-н Џејмс Артур Стоквин** (James Arthur Stockwin) поранешен директор на Ниссан Институтот за јапонски студии на Универзитетот во Оксфорд. Образложенијата за наградените ги

руско-јапонската културна размена, како еден од видните руски литературни творци.

Американскиот сојуз на друштвата на учителите за јапонски јазик (ААТЈ) е добитник за придонесот за координацијата на активностите и организирањето на ниво на Америка како национален сојуз фокусиран за изучување на јапонскиот јазик, како и за придонесот за развој на студиите по јапонски јазик во основното, средното и повисокото образование преку тренинзи и размена на информативни активности. Како јапанолог Џејмс Артур, Стоквин, изгради импресивно дело во истражувањето на модерната јапонска политика. Тој ги помагаше студиите по јапонски јазик во Обединетото Кралство и претставуваше позитивна сила за осознавањето на Јапонија во меѓусебните академски односи Јапонија-Обединето

прочита претседателот на Комисијата за селекција на предложените кандидати за добивање на наградата на Јапонската Фондација **Г-н Мијаучи Јошихико** (Miyauchi Yoshihiko). Тој меѓу другото нагласи: Г-н Борис Акунин е заслужен за презентирањето на јапонската литература пред руските читатели и за својот придонес за доближувањето на руската кон јапонската култура преку својата писателска дејност. Има значаен придонес во

Кралство, посебна е неговата улога како директор на Оксфордскиот Ниссан Институт за јапонски студии.

Јапонската Фондација која се доделува врз основа на распишан конкурс во целиот свет, а ја добиваат почнувајќи од 1974 година, само по двајца поединци и по една институција, една е од најголемите државни награди што ги доделува Јапонија.

Д-р Коста Балабанов

ПРОФИЛ НА НАЦИЈАТА

ВЛАДА И ДИПЛОМАТИЈА

Император (II дел)

Раниот модерен период (средина на 16 - средина на 19 в.)

Повторното воспоставување на моќта на дворот мораше да го сочека повторното обединување на Јапонија, постигнато помеѓу 1568 и 1603 г. од страна на три големи луѓе, **Ода Нобунага** (1534-1582), **Тојотоми Хидејоши** (1537-1598) и **Токугава Иејасу** (1543-1616). Секој од овие доби благослов за своето владеење од страна на институцијата Император. По паѓањето на власта на првите двајца, **Иејасу** го врати стариот модел, со сопственото именување за шогун во 1603 г., со што беше отпочнато повеќе од 250-годишното владеење од страна на шогунатот Токугава.

Шогунатот посветуваше големо внимание врз одржувањето и моќта за контрола на институцијата Император. На Империјалната палата и беше вратена старата грандиозност, а резиденции им беа обезбедени и на сите дворски благородници, **kuge** (куге). Приходите од престижните територии беа насочувани кон империјалниот трезор. Сепак, истовремено, беа воведени строги ограничувања кон слободата на империјалното семејство и на дворското благородништво.

Империјалниот двор во **Кјото**, ако воопшто го имаше, имаше многу мало влијание врз вистинските државнички прашања, меѓутоа сепак Императорот продолжуваше со извршување на определени функции, значајни за шогунатот. Присуството на Дворот во јавноста се состоеше само од изведувањето на ритуалите поврзани со различните религии, Шинто, Будизам или Конфучијанизам.

Сосема неврзано за ова, империјалните институции сепак добија можност да одиграат нова симболична улога во јапонската политичка мисла, создадена во текот на периодот **Едо** (1600-1868) од страна на писателите и мислителите, попознати како **kinnoka** (кинока) или „империјални лојалисти“, кои ги изведу-

ваа своите идеи главно од различните модификации на Конфучијанската теорија, или пак од автохтоната интелектуална традиција **Kokugaku** (кокугаку - учење на нацијата). Нивното инсистирање на централната улога на империјалната кука во рамките на јапонското општество се покажа како експлозивен концепт кон средината на 19 век, кога се искombинира со кризата испровоцирана со притисокот на Западот за отворање на Јапонија кон трговијата со странство и кон дипломатијата. Резултат на тоа беше настанување на политичко движење насочено кон одбивање на заканите од странство, окончување на шогунатот и негова замена со нова национална влада под директна империјална управа. Во период од 15 години, по доаѓањето на Комодорот Метју Ц. Пери во Јапонија во 1853 г., подемът на империјалниот лојализам се покажа како клучен фактор за соборување на режимот на Токугава и отпочнување со повторното воспоставување на Меиџи од 1868 г.

Модерен период (1868-1945)

Лидерите на Јапонија од периодот **Меиџи** се впуштија во 20-годишно прагматично политичко експериментирање, со цел рedefинирање на институцијата Император. Со донесувањето на Уставот на Јапонската Империја на 11 февруари 1889 г., Императорот стана уставен монарх во централизираната и унитарна држава, во која ќе може да практикува поголема политичка моќ од било која претходна форма на владеење во историјата на Јапонија.

Според Уставот, Императорот беше „светиња и неприкосновен“, а суверенитетот почиваше врз него, како поглавар на јапонската империја. Тој беше командант на вооружените сили, објавуваше војна, склучуваше мир и заклучуваше спогодби и договори; тој располагаше со вонредните мерки за одржување на јавниот ред и мир, како

и за декларирање на опсадна состојба. Сите закони мораа да добијат одобрување и поддршка од Императорот.

Сепак, парадоксално беше тоа што наспроти статусот на врховен авторитет, доделен на Императорот со Уставот, и сите други вложени напори со цел да се зајакне централизацијата на неговата позиција во јапонското општество, тоа не одеше заедно со вистинска политичка моќ. Всушност спротивно, системот беше дизајниран така да го сочува политичкиот имунитет на Императорот додека тој фактички служи како недопирлива база за владеењето на други, имено државните министри и началниците на вооружените сили. Првенствената политичка улога на Императорот од 1889 до 1947 г. беше да се ратификуваат политичките системски и кадровски решенија донесени од страна на владините лидери и да се втисне печатот на империјалната одлука врз политичките одлуки кои тие ги креираат, а не фактички тој самиот да донесува одлуки или пак да креира политика.

Современа монархија (1945 -)

Поразот на Јапонија во Втората светска војна и последователната окупација од страна на сојузниците, произведоа и експресни промени во институцијата Император и нејзиното место во јапонската политика и општеството. Во раните години по капитулацијата, прашањето за одговорноста на Императорот за војната предизвикуваше вжештени дебати, што водеше до повик за потполно напуштање на „императорскиот систем“. Сепак, превладеа еден поумерен пристап, па со Уставот од 1947 г. е задржана институцијата Император, но сепак со драстично изменет взаемен однос со државата, и го направи Императорот „символ на државата и на единството на народот, од чијашто воља ја добива својата позиција и на кого почива суверената моќ“. На Императорот не му беше доделена никаква политичка моќ. Дејствувањето на Императорот во државните прашања беше редуцирано на речиси формално ниво и на неговите церемонијални функции, но за истите се бараше мислење и одобрување од кабинетот. Нивото на автономното Министерство за империјалното семејство беше спуштено до статус на агенција

на канцеларијата на Премиерот, светоста беше елиминирана, така што самиот Император **Showa (Шова), Hirohito (Хирохито)**; владетел од 1926-1989) на 1 јануари 1946 г. објави дека „не е божество“. Со тоа предвоената јапонска држава, со својата теорија за империјалното право, беше целосно расформирана.

Заедно со овие фундаментални промени во правната и институционалната поврзаност на Императорот со политичкиот систем, се вложуваа напори да се „популаризира“ империјалното семејство, како водечко семејство на нацијата, обединето со народот низ топли чувства и емоции. Императорот веќе не беше опкружен со аура на светост, не беше трансцендентално издигнат над својот народ, па луѓето веќе не беа поданици, туку граѓани. Како симбол, „новиот“ Император требаше да ја отсликува современата, демократска средна класа на Јапонија.

Различните сфаќања за институцијата Император се уште остануваат. Мала, но гласна група Јапонци, остануваат со убедувањето дека Императорот, поради самиот карактер на наследување на функцијата монарх, е контрадикција на демократијата, додека пак други веруваат дека се додека се дозволува постоење на институцијата Император, можно е воскреснување на јапонскиот фашизам или апсолутизам. Сепак, огромното мнозинство Јапонци се изјаснуваат во прилог на постоечката положба на институцијата Император. Ова беше потврдено и во јануари 1989 г., кога Императорот **Akihito (Акихито)**, владетел од 1989 г. -) стана првиот Император кој го наследи престолот под услови на сегашниот Устав. Наспроти постоењето на спротивставени гласови, се чини дека јасно превладува еден консензус во Јапонија во смисла на поддршка за зачувување на империјалната институција, сепак во границите на внимателно дефинирана правна рамка. (Во следниот број: Империјалното семејство и националните обележја)

Користена литература: „**Japan: profile of a nation**“ од група автори, прво издание, 1994; Kodansha International Ltd., Tokyo, Japan;

Превод и адаптација.
Проф. д-р Оливер Каранфилеки

ЖИВОТНА СРЕДИНА

ЈАПОНСКАТА ТРАДИЦИЈА ВО КУОТО

Kyoto на јапонски значи - Источна империјална престолнина. Овој, по многу нешта единствен град на бреговите на Тихиот Океан, кој денес има 1,4 милиони жители, бил престолнина на Јапонија цели 1.200 години, поточно од 794 па се до втората половина на 19 век, кога престолнината од Kyoto е преселена во **Tokyo** - Западна империјална провинција. Окружен со величествени ридови, кои се многу често опеани во јапонската поезија, Kyoto го симболизира и сублимира во себе се она што било карактеристично за духот и колективниот менталитет на Земјата на изгрејсонцето, но и она што Јапонија е денес: хармоничен спој на старото и новото, традицијата и врвната сајбер технологија, влијанијата на странски култури кои не се едноставно асимилирани, туку преработени и вкомпонирани во уникатниот хибрид под името „јапонска култура“.

Град на храмовиџе

Добрите познавачи на приликите наведуваат дека Kyoto е лулка на јапонската култура, уметност и политика, духовен дом на јапонскиот народ, без чие познавање не е можно да се разбере современа Јапонија. Во Kyoto е сконцентрирано дури 20% од националното и 15% од културното богатство на оваа земја. Kyoto, низ вековите бил

опустошуван со многу војни и пожари, но успева да трае до денес со вредностите на минатото и на сегашноста.

Безбројните храмови, светилишта и останатите историски градби од непроценлива вредност во Kyoto, недопрени преживеале до денес. Од нив во Листата на светското културно наследство на UNESCO се регистрирани 17 вредности. На дојденец, Kyoto на прв поглед може да му изгледа како конгломерат на контрасти. На една страна се со илјада години старите храмови наполнети со статуи на Буда, шинтоистички светилишта и прочуените јапонски градини, на другата, нивната антитеза што ја претставуваат 47-те најреномирани воспитнообразовни институции на кои предаваат бројни јапонски врвни научници. Од истражувачките универзитети во Kyoto потекнуваат дури половина од јапонските добитници на Нобеловата награда.

Старата ера, односно старото време и денес живее во кварталите со дрвени куќи и змијулести тесни улици каде може да се помине единствено пеш. Но, само на некој километар подалеку, татнат супербрзи возови „шинкансени“ или „куршум возови“ како што се наречени, кои со брзина од 280 километри на час ги возат патниците до Osaka, Kobe или Tokyo. Традицијата на подготвување и пиење на зелениот чај и икебаната живее мирно во кохабитаџија со „Мекдоналдс“. Ова се вистински примери како Kyoto маестрално ја комбинира традицијата и современата мисла, природата и технологијата, за да се креира единствен град на посебности во светот. Чувството на историјата кое е присутно речиси на секој чекор, не претставува оптоварување, туку, напротив, извор на нова инспирација за фузија на старото и модерното. За тоа сведочи примерот на компанијата која користи традиционални уметнички форми и модерна тех-

нологиија за да се произведе „high-tech“ грнчарија.

Источната империјална престолнина, Kyoto, ја нарекуваат и град-светилиште, бидејќи во него се наоѓаат 1.200 будистички храмови и пагоди, како и околу 300 шинтоистички светилишта. Љубителите на бизарности пресметале дека би биле потребни најмалку две години за да се посетат сите свети места во Kyoto, доколку секој ден би се посетувале барем две, што може да се постигне единствено со добра организација, под услов да се „занимавате“ само со тоа. Во јапонската верзија на будизмот, храмовите се места за богослужба, каде се изложени свети будистички предмети, а некои од храмовите и натаму се користат како манастири. На Нова година своната во храмовите се огласуваат точно 108 пати, што соодветствува на будистичкиот концепт од 108 свети желби.

Пагодите се градби кои имаат три („sanju-no-to“) до пет („goju-no-to“) спратови. Во нив се сместени остатоци од Буда, како што се заби, и тоа во вид на реликти. Заштитниот знак на Kyoto е Тојџи пагодата. Таа, со висина од 57 метри, е највисоката пагода во Јапонија, изградена истата година кога Kyoto бил прогласен за престолнина. Најзначајните и највредните храмови на зен будизмот, чие учење пропагира дека само со одрекување од се и со концентрација на сите напори кон „zazen“ или медитација, може да се постигне духовно просветлување, се Nanzen-џи храмот во подножјето на источните ридови на Kyoto, Kinkaku-џи храмот на Златниот павилјон и Ryōan-џи храмот

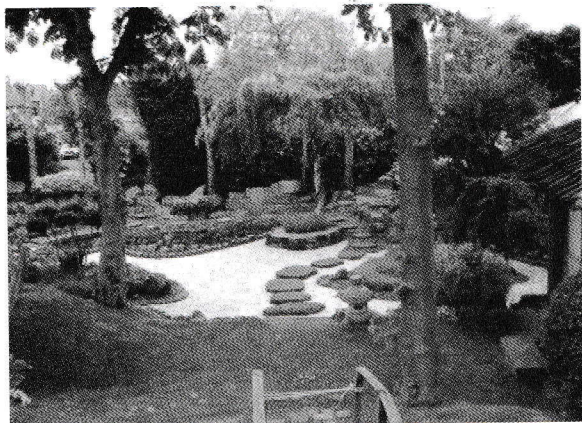
на мирниот змеј. Сите три се во Листата на светското културно наследство. Rjoan-џи храмот во северозападниот дел на Kyoto го симболизира зен погледот кон природата, преточен во камената градина, која се смета за врвно дело на јапонската култура и уметност, а неговата главна одлика е едноставната убавина која инспирира филозофски медитации.

Градинарска уметност

„Јапонските градини поседуваат единствена убавина која произлегува од комбинација и синтеза на различни елементи. Постои композитна убавина која ја создаваат мешавината од природни растенија, песок, вода и карпи. Тие го отсликуваат јапонскиот релјеф и временските периоди, додека симболичната убавина се манифестира во изразување на шинтоистичкото верување и будистичките интелектуални конвенции“ - објаснува Naige Morita, туристички водич. Групираните камења и карпи претставуваат главна карактеристика на јапонската градина и обезбедуваат нејзина основна рамка.

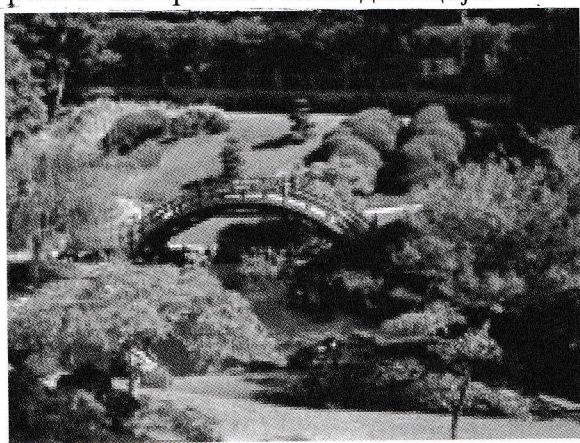
Предците на модерните Јапонци, за местата окружени со природни камења говореле како за „небесна бариера“

или „небесно средиште“ верувајќи дека таму живеат боговите. Традиционалниот пејзаж во градините, наведува Morita, може да се групира во три типа: *sukijama* градина (ридеста градина), *karesansui* градина (сува градина) и *saniwa* градина (чајна градина).

Во *sukijama* градините се присутни рибници, езерца, камења, дрвја, цвеќе, мостови и патеки за да се креира минијатурна репродукција на природата. *Sukijama*, во основа значи правење вештачки ридови.

Karesansui градината репродуцира природни пејзажи на поапстрактен начин, користејќи камења, чакал, песок, а понекогаш и мов за да се доловат планини, острови, мориња, реки и бродови. *Karesansui* градините се развиени под влијание на зен будизмот и се користат по правило за медитација.

Saniwa градините се уредувани за церемонијата на приготвување и пиење чај. Чајната церемонија ја истакнува духовната состојба на мирување и тоа се рефлектира во градините, каде доминираат каменитите патеки што водат до собите за чај, до камените фен-

ери и до камените мијалници (*sukubai*), на кои гостите се прочистуваат пред да пристапат кон церемонијата.

Kyoto е родното место на многу од најпрефинетите јапонски традиции, како што се икебаната или церемонијата на чај, вклучувајќи го и училиштето за обука на гејши. Иако, овие церемонии или традиции можат да се сретнат и видат и во други региони, се смета дека само во Kyoto тие можат да бидат почувствувани на оригинален начин.

Церемонијата на чај

„Церемонијата на чај (*chanoyu*, *chadō*, *sadō*) е ритуален начин на подготвување и пиење на зелениот чај во прав, во друштво на гости. Чајната церемонија, како нешто единствено за Јапонија ја развил Murata Jukō, кој го служел шогунот Ashikaga Yoshimitsu (кој умрел 1408). На ниво на уметност ја издигнал Sen no Rikyū. Воените владетели и богатите трговци кои се среќавале за политички и бизнис разговори често ја користеле оваа прилика на служење и пиење чај. За префинето и посебно задоволство се сметало опуштено да се седи во тивка соба, која е потполно одд-

елена од надворешните грижи, а мирот да го нарушува само водата која врие на огништето“ - кажува Morita.

Преданијата кажуваат дека душата на церемонијата на чај го нагласува духот „wabi“ - желбата да се биде едноставен во материјалистичка смисла и духовно слободна и исполнета личност. И домаќинот и гостинот ги негуваат миговите на служење и примање на шолјата со чај, како да повеќе никогаш во животот ќе немаат слична средба. Церемонијата на чај денес е релативно популарен вид хоби. Многумина Јапонци ја учат оваа „лекција“ кај учители.

Церемонијата се состои од бројни ритуали кои треба да се знаат напамет. Речиси секое движење е однапред пропишано. Чајот се служи во големи шолји без рачки и никогаш не се пие со шеќер или со млеко. Најкултурен начин на пиење на чајот е кога шолјата се држи на дланката од левата рака, а се припомага со десната.

Гејшиите во Kyoto

Духот на Kyoto од минатите времиња живее и денес во Gion, дел од градот кој го сочинуваат сплет од тесни улици и прооди, начичкани со преубави стари куќи од дрво, чајдилници, ресторани, разнобојни лампиони, кабуки театри и светилишта. Живописните градби и уличките на Gion служеле како кулиси на студиото под отворено небо за снимање на кадрови на денес легендарниот филм „Сајонара“, од 1957 година, според адаптираната новела на Џемс Миченер.

Gion е кварт на гејши (Geisha,

Geiko, Geigi). По нив го добил и името. Професионалните женски забавувачки кои изведуваат традиционални јапонски уметнички вештини и ги забавуваат гостите во рестораните, на приватните банкети и приеми, во Kyoto се нарекуваат „gion“ бидејќи терминот гејша го профанисале западњаците, припишувајќи му лоша и потполно неоснована конотација. Заради вистината, проститутките во Јапонија се нарекуваат „kotidjan“, а борделите „joshavari“,.

Гејшите во Kyoto се популарни како филмски звезди. Се делат на две групи: „geiko“ се оние постари од 21 години, кои имаат завршено занает и се стекнале со извесно забавувачко искуство, додека ученичките за гејши се нарекуваат „maiko“ (hangyoku. «half-jewel», o-shaku).

Подготвила: д-р Јелена Димитријевиќ

Извор:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Kyoto>

<http://www.pref.kyoto.jp/visitkyoto/en/theme/sites/shrines/>

http://www.gardenvisit.com/book/gardens_of_japan_1928/different_styles_of_japanese_gardens/cha-niwa_roji_tea-gardens

http://www.sweetpersimmon.com/japanese_wabi.htm

http://en.wikipedia.org/wiki/Japanese_tea_ceremony

http://en.wikipedia.org/wiki/Geisha#.22Geisha_girls.22

ЗАНИМЛИВОСТИ ОД ЈАПОНИЈА

БАКТЕРИИ КАКО МЕМОРИСКИ КАРТИЧКИ

Истражувачки тим од хемичари од научниот институт при Универзитетот **Kejo** во Токио, развил постапка која овозможува огромен број на дигитални податоци со векови да се сочуваат гените на некое живо суштество како што е бактеријата. Тој облик на меморирање на дигителните податоци би можел да овозможи чување на податоците од интелектуалната сопственост на генетски модифицирани живи организми, сметаат јапонските научници.

„Бактериите и другите мини организми кои се репродуцираат на основа на дефинираниот генетски код, претставуваат потенцијални елементи за складирање на податоците за кои постои голема заинтересираност во научната заедница”, објаснуваат научниците во заклучоците на својот труд, неодамна објавен во САД, пренесуваат агенциите.

Во споредба со тврдите дискови и мемориските картички, тие се многу мали, но на своите гени можат да складираат огромен број податоци за многу долг период, сметаат јапонските хемичари.

Истражувањата на тимот од универзитетот **Kejo**, кои не се први од тој вид, го донесуваат почетокот на решавање на проблемот за долготрајноста на податоците.

„Развивме технологија која овозможува складирање на податоците на повеќе места на гените на некоја бактерија, што пред се, овозможува смалување на ризикот од уништување на информации заради генетски мутации кои се случуваат со тек на времето”, истакнуваат јапонските научници.

Тие навеле дека во своите истражувања експериментирале со непатогени бактерии со латинско име: : **Bacillus subtilis**.

Јајонци измислиле „Еластична вода“

Јапонски стручњаци од Токискиот универзитет развиле нов материјал, кој 95% се состои од вода и е погоден за примена во медицината.

Новиот материјал е добиен така што на обичната вода и е додадено околу два грама глина и помало количество извесни органски материји.

„Еластичната вода” е безбедна за луѓето и природната средина, пренесува агенцијата ИТАР-ТАС во најновиот број на научниот магазин „НАТУРЕ”. Добиената супстанца е еластична, провидна и изгледа како желатин. Нејзините карактеристики ја прават погодна за користење во медицината за приспособување со ткивото.

Јапонските стручњаци истакнуваат дека ако се зголеми густината на овој нов материјал, би можел да се користи во производство на еколошки прифатливи пластични кеси.

Лековити јајца од јапонска ѝоѝолошка

Јајцата и месото од јапонска потполошка биле неизоставен дел од трпезата на египетските фараони, а нивната лековитост во Кина и во Јапонија е со векови позната. Бројни се и пишаните траги за позитивното влијание врз човековиот организам, особено на крвотокот, на срцето, цигерот, бубрезите, желудникот и мозокот.

Јапонската потполошка потекнува од Источна Азија. Тоа се птици селици кои се гнездат во источна Манџурија Источна Сиберија и Северна Јапонија, а презимуваат во Јужна Јапонија, на Корејскиот полуостров и во јужна Кина. Во последно време потполошките се одгледуваат во целиот свет.

Лековитите својства на јајцата од јапонска потполошка се испитувани од страна на бројни научници од Русија, Англија, Полска и Чешка, а резултатите се изненадувачки: јајца-

Јайонска џойџолошка

та се покажале како извонреден лек од природно потекло за лекување на бројни заболувања. Сепак најфасцинантен експеримент кој недвосмислено прикажува регенеративна способност на овие птици извеле оние кои со нивните особини и најдолго се запознати. Имено пред неколку години за време на истражувањата што ги спровеле јапонските научници, истовремено со мала радијација се озрачени кокошките и потполошките.

После еден месец јајцата од потполошката биле целосно здрави, додека оние од кокошките ја задржале радиоактивноста.

Само овој податок е доволно оправдување за вековното тврдење дека јајцето од јапонска потполошка е вистински еликсир на животот. Еве уште неколку факти врзани за оваа необична птица: секоја потполошка во просек снесува по едно јајце дневно, а при тоа неговата тежина изнесува скоро десет проценти од нејзината вкупна тежина, потоа потребно им е само два месеца од јајцето да се развијат кокошки

носилки и она највпечатливото, потполошките умираат само од старост.

Што е толку делотворно во самото јајце?

Првенствено хемискиот состав: во споредба со кокошкното јајце, јајцето од јапонска потполошка има пет пати повеќе фосфор, седум пати повеќе железо, десет пати повеќе разни витамини. Тоа е вистинска мала енергетска бомба, а сепак едно јајце содржи само 15 калории.

Кој би требало да ги користи јајцата од јапонска потполошка?

Веќе е кажано дека јајцата од јапонска потполошка позитивно влијаат на крвта и крвотокот, на срцето, цигерот, бубрезите, желудникот, па се наменети за оние со проблеми на овие органи, во случаи и на најтешки заболувања, а превентивно можат да ги користат сите. Сепак се издвојуваат некои групи за кои терапијата е најпожелна: деца во развој, постари, болни, реконвалесценти, болни со посебен режим на исхрана на диети, спортски и физички работници.

Цветанка Илиева

СПОРТ, ЗАБАВА И РЕКРЕАЦИЈА

ОЛИМПИСКИ ИГРИ ВАНКУВЕР 2010

ПЕТ МЕДАЛИ ЗА ЈАПОНСКИТЕ РЕПРЕЗЕНТАТИВЦИ

Скромнен успех на македонските спортисти

На Зимските олимписки игри што од 12 до 28 февруари 2010 год., се одржаа во Ванкувер, Канада, репрезентативците на Јапонија постигнаа убав успех освојувајќи пет медали, од кои два сребрени и три бронзени.

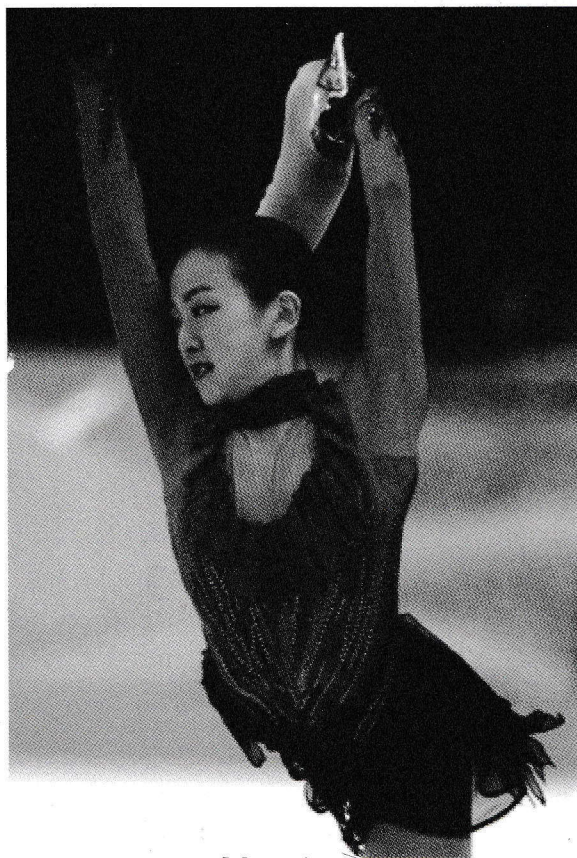
Игрите ќе бидат запаметени по извонредната организација, по победата на Канада над САД во финалето на турнирот во хокеј, но и по еден не-

мил настан, несреќното загинување на тренинг на грузискиот натпреварувач во санкање Нодар Кумариташвили на само неколку часа пред свеченото отворање.

РАНГ ЛИСТА НА СВОЈУВАЧИ НА МЕДАЛИ

Р.Б	Држава	Зл.	Ср.	Бр.	Вк.
1	САД	9	15	13	37
2	Германија	10	13	7	30
3	Канада	14	7	5	26
4	Норвешка	9	8	6	23
5	Австрија	4	6	6	16
6	Русија	3	5	7	15
7	Кореја	6	6	2	14
8	Кина	5	2	4	11
8	Шведска	5	2	4	11
15	Јапонија	0	2	3	5

Мао Асада

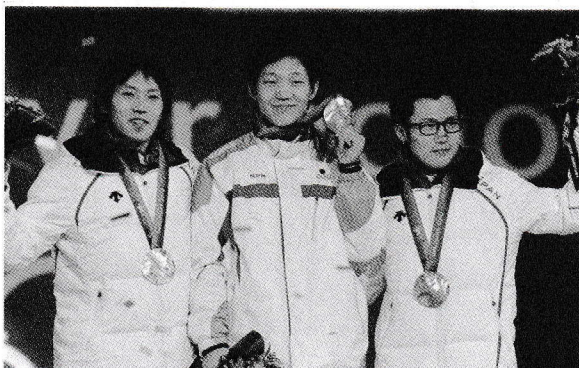
Јапонска гордост на овие игри беше 163см. високата натпреварувачката во уметничко лизгање **Мао Асада** која го освои сребрениот медал веднаш зад извонредната јужно - корејска натпреварувачка Ким Ју На.

Масако Хозуми, Нао Кодаира и Маки Табаи

Вториот сребрен медал за Јапонија го освоија извонредните натпреварувачки во брзо лизгање на 500 метри екипно **Масако Хозуми, Нао Кодаира и Маки Табата**. Првото место во оваа дисциплина го освои германскиот тим.

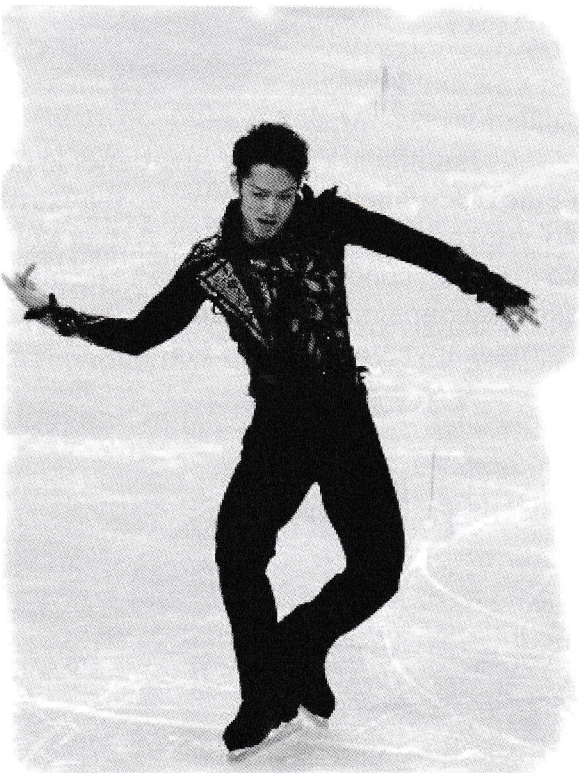
Третиот сребрен медал го освои **Нагашима Кеиширо** во дисциплината

500 метри брзо лизгање.

Нагашима Кеиширо лево и Кајџо Јоџи, десно. Мо Тае Бум (Кореа) во средина

Бронзените медали ги освоија **Като Јоџи** во дисциплината 500 метри брзо лизгање и **Такахаша Даисук** во

уметничко лизгање.

Такахаша Даисук

Македонија на овие олимписки игри беше претставена од десетчлена делегација.

Покрај тројцата натпреварувачи во македонската делегација имаше уште седум официјални лица. Тука се тренерите Иван Лесевски, Владимир Пановски и Ѓоко Диневски. Претседателот на МОК, Васил Тупурковски, секретарот Сашо Поповски и директорот Владимир Богоевски. **Росана Кироска** нордиско скијање на 10 км, се пласира на 77 место. **Дарко Дамјановски** настапи во нордиско скијање во трката на 15 километри слободен стил, се пласира на 85 место. **Антонио Ристевски** остана без пласман на трката во слалом откако уште при првото возење се откажа. Повеќе од скроман успех.

*Текстои го подготви
Проф. 9-р Јован Лазарев*

**ЗАПОЗНАЈТЕ ГО МОДЕРНИОТ ЈАПОНСКИ СЛИКАН
ПОРЦЕЛАН, ПРЕКУ КРЕАЦИИТЕ НА НЕКОЛКУ
ПОЗНАТИ МАЈСТОРИ**

Современо производство на порцелан во Јапонија

曙

マケドニア日本
友好協力協会
スコピエ

Издавач:

ДРУШТВО НА МАКЕДОНСКО-ЈАПОНСКО ПРИЈАТЕЛСТВО И СОРАБОТКА - СКОПЈЕ

Адреса: Бул. "Илинденска", бр.9, 02 Скопје. Тел. и факс:(02)3118-731, 3117-440, 3118-063

Главен уредник: Д-р Коста Балабанов

Уреднички одбор: Д-р Оливер Каранфилски, (Заменик на главниот уредник),

Јулијана Балеvsка, Д-р Јелена Димитријевиќ, Круме Ефтимовски, Цветанка

Илиева, Д-р Атанас Кочов, Д-р Јован Лазаров, Д-р Сергеј Милошевски, Д-р Димче

Петровски и Мартин Тренески

Лектор: Даниела Лазаревска

Компјутерска подготовка: Живко Атанасов

Печат: РИ-Графика - Скопје

